

Sebiș –Internet – Comunicare

Generația „.dot.com”

Încă o dată a fost dovedit faptul că, oriunde te afli, poți comunica în orice moment cu restul lumii. Adevărul acestei afirmații a fost confirmat aici și acum la Sebiș.

Prejudecățile în domeniul comunicării rapide nu-și au aici locul ! Dacă cineva s-a gândit vreodată că, fiind în trecere prin Sebiș, s-ar putea să nu găsească un mod rapid de comunicare – INTERNETUL – atunci, acel cineva va trebui să se răzgîndească !

Localnic sau nu, român sau străin, poți accesa din Sebiș propria adresă de e-mail, poți naviga pe net sau poți trimite SMS-uri oriunde în lume.

Este știut faptul că Sebișul este un oraș mic, cu puțin peste 7000 de locuitori, dar această realitate nu e o scuză pentru lipsa din peisaj a Internetului.

”Cu excepția Aradului, Sebișul este singurul oraș din județ care are club de Internet ! Și nu unul, ci două !”.

Administratorul unuia dintre acestea nu a putut să nu amintească faptul că „este foarte scump să-ți deschizi un club” și că „ din rîndul localnicilor nu prea este lume care vine la un astfel de club, pentru că este foarte multă lume care are acasă Net”. La prima vedere pare greu de crezut acest lucru, dar există în zonă un număr considerabil de utilizatori care accesează Internetul... de acasă. Peste 50 de persoane sunt doar în Sebiș ! Chiar dacă se va închide acest club de Internet, „un altul se va deschide în locul lui, pentru că este nevoie de așa ceva aici” susține tînărul administrator.

Într-o clasificare neoficială am aflat că „cel mai solicitat este Mirc-ul”. E-mail-ul ocupă și el un loc printre „priorități”, pentru că realizează rapid legătura cu ceilalți. Nu sunt uitate nici jocurile pe calculator, în special cele de strategie.

Suntem la început de secol XXI și noua alfabetizare este în plină desfășurare în lume și în România.

Comunicarea viitorului se realizează cu ajutorul PC-ului. Generația „.dot.com” învață rapid. Și iată că accesul la un calculator este posibil chiar și într-un mic oraș cum este Sebișul.

„N-aș putea trăi fără calculator, pentru că nu ai ce altceva să faci aici” a mărturisit o elevă localnică. Tot ea a adăugat și faptul că își petrece, în medie, cam două săptămâni pe lună în fața calculatorului. Are propria adresă de e-mail, chiar dacă nu a împlinit încă 14 ani. Calculatorul a intrat în viața ei acum aproape doi ani printr-un curs pe care l-a urmat la „Clubul elevilor” de aici din oraș. La început, l-a folosit doar pentru jocuri, dar acum cel mai mult stă pe Mirc și vorbește cu prietenii pe care-i are în altă parte. Nu-și neglijează nici e-mail-urile, fiind în corespondență constantă cu prietenii pe care îi are peste Ocean.

Ca o curiozitate, este de amintit faptul că, datorită suprasolicitării din timpul serii, între orele 22 – 24, când tarifele sunt mai reduse, tinerii sebeșeni își fac programări din timpul zilei, ca să fie siguri că vor avea un loc în fața calculatorului !

Tinerii jurnaliști sârbi veniți în Sebiș pentru o perioadă scurtă de timp au fost plăcut surprinși să găsească acces la Internet. Înainte de a veni, aflaseră că Sebișul este un oraș mic și și-au pus întrebarea firească ”oare acolo au Internet?”. Dar realitatea de aici le-a demonstrat că nu contează unde se află pentru că Internetul este pretutindeni !

Internetul nu are culoare politică, nu ține cont de limba pe care o vorbești și nu-ți vede culoarea pielii. În fața lui toți suntem egali !

MELANIA NEAGU
Universitatea Banatului Timișoara

Tradiție și modernism

Un oraș mic, plictisitor, aici nu se întîmplă nimic spectaculos. Era prima mea impresie despre Sebiș. Greșită! Dacă petreci două, trei zile aici, începi să-i simți pulsul.

Sebișul trăiește într-o armonie perfectă cu natura. La capătul său, se ridică un zid protector de munți. În centru, printre crizanteme, se impun maiestuos câteva fire de cimbriu.

Risipite prin tot orașul, la o aruncătura de băț una de cealaltă, se află cele zece biserici, ortodoxă, catolică, baptistă, penticostală, cea a rromilor și altele.

Întreg orașul e plin de contraste care te atrag. Clădirile impetuoase, unele neterminate, te izbesc încă din centru. Lângă vilele cu o arhitectură care îți taie respirația, stau nestingherite foste depozite cu materiale de construcții, ateliere de tinichigerie sau magazine, ajunse acum ruine.

La capătul unei străzi, cum ieși din oraș spre Prăjești, dai peste fosta carieră de piatră, transformată într-un colț de rai: motelul „Roflav”. Aici, la poalele muntelui, s-a format un lac de opt metri adâncime, căruia inimoșii patroni ai motelului i-au dat un farmec aparte.

Oamenii locului sunt mândri de orașul lor. Sunt multe lucruri care le lipsesc, sau care ar trebui făcute, dar, cu toate acestea, inima lor e la Sebiș.

Tradiția e aici la mare cinste. Sebișenii sunt renumiți în toată țara drept unii dintre cei mai buni producători de produse din piele. Prelucrarea pieilor este cel mai cunoscut meșteșug prin partea locului. În mod firesc, o verigă importantă în lanțul tradiției este „Festivalul Meșteșugarilor” organizat în fiecare an. Aici nu numai că poți cumpăra oale, cergi, sau unelte agricole fabricate de meșterii locului, ci poți asista la procesul de fabricare al lor. Fiecare meșteșugar lucrează în fața ta, unii la război, alții la oale.

Străinii care vizitează țârgul și chiar românii rămân fascinați pentru că nu mulți sunt aceia care știu cum arată un război de țesut sau o roată de olărit.

RAMONA GIURA
Universitatea Banatului Timișoara

DECENTRALIZACIJA DA ILI NE ?

Uvodjenje Šengejske vize za strance, odnosno omogućavanje gradjanima zemalja članica Evropske unije da putuju iz jedne u drugu državu uz pomoć lične karte i uvodjenje eura kao zajedničke valute su sasvim jasni znaci da dan ujedinjena zemalja Evrope nije tako daleko. Zbog toga mnoge Evropske države koje se nalaze izvan te organizacije žele da se što pre pridruže i zbog toga unutrašnje uredjenje sve više približavaju standardima te zajednice. Jedan od važnih segmenata unutrašnje organizacije je prema tim propisima i visok nivo autonomije i samostalnosti lokalnih organa vlasti. Usled toga poslednjih godina mnoge istočno evropske zemlje su dale lokalnim organima vlasti veće nadležnosti, ali u praksi to je opstalo samo na papiru. Naime, autonomija i samostalnost znače i da će više novca ostajati lokalnim upravama, a kako država ne želi da se tako lako odrekne dela prihoda tu nastaju problemi. U Jugoslaviji lokalni organi vlasti imaju problema sa uspostavljanjem komunikacije sa predstavnicima vlasti u glavnom gradu. Jednostavno rečeno, ministri i ostali na visokim položajima se ponašaju kao da im lokalni organi nisu potrebni. Tako na primer u Srbiji, predstavnici lokalnih organa moraju takoreći da opsedaju kancelarije svojih kolega u republičkoj vladi kako bi dobili neke informacije ili prosledili druge. Sve bi to bilo tužno da nije smešno pošto se često radi o ljudima koji potiču iz iste stranke. Naravno, posebna stvar je pitanje nadležnosti i autonomije koje još nije rešeno, naročito u srpskoj pokrajini Vojvodini. To je pokrajna koja se na tri strane oslanja na međunarodne granice, a na jugu je od ostatka Jugoslavije dele reke Sava i Dunav. Zbog te svoje prirodne granice i nekadašnje autonomije koju je posedovala u vreme Austo-Ugarske, zatim Kraljevine Jugoslavije i potom komunističke Jugoslavije mnogi stanovnici te regije zahtevaju da Vojvodina ima poseban status. Nakon pada Miloševićevog režima i dolaska na vlast koalicije stranaka medju kojima se nalaze i partije koje traže veća prava za Vojvodinu to pitanje se aktuelizovalo. Pre oko dve nedelje nakon više mesečnih natezanja postignut je dogovor da se pokrene proces vraćanja dela nadležnosti organima te pokrajine. Medjutim, ovo rešenje su negativno primile neke lokalne stranke iz drugih delova Srbije i zbog toga zatržile da im se dodele veće nadležnosti, odnosno da postanu autonomne oblasti. Istu stvar su zatržili i predstavnici vlasti u lokalnim samoupravama. Na koji način će to biti uradjeno je pitanje na koje još niko nema odgovor, jer sadašnji predlog Zakona o lokalnoj samoupravi je primljen na nož od strane predstavnika lokalnih vlasti. Naime, oni kažu da je dobro što će dobiti veće nadležnosti, ali ukazuju da za te nadležnosti neće dobiti više novca iz budžeta. Dakle, polako i izgleda sigurno u Srbiji je počeo proces decentralizacije, a dali će to biti uradjeno i u Rumuniji to zavisi od želje gradjana, a ne samo od predstavnika političkih partija, jer u Vojvodini veliki broj gradjana podržava ideju ekonomske autonomije koja je i najvažanija.

SANDRA ADAM
Radio Novi Sad

REVOLUCIJA JEDE SVOJU DECU

Oko milion ljudi je 5. oktobra 2000. godine u Beogradu reklo veliko ne dotadašnjem režimu i time je nakon više od deset godina od Rumunske revolucije i nestanka Berlinskog zida srušen i poslednji komunistički režim u Evropi. Medjutim, deset meseci kasnije mnogi ljudi koji su tog dana jurišali na zgradu Jugoslovenskog parlamenta, zapalili zgradu državne Televizije i borili se sa policijom pitaju se da li je sve to vredelo. Mnogi bi rekli da je deset meseci vrlo mali vremenski period za neke bitnije promene, ali primer zemlje iz najbližeg okruženja pokazuje da će ljudi u Jugoslaviji morati da čekaju još dugo dok ne budu bili u prilici da žive normalo.

Početkom decembra 1989. godine u Temišvaru je krenuo protest koji će u narednih nekoliko dana dovesti do krvave revolucije u Rumuniji i zbacivanja sa vlasti komunističkog diktatora Nikolaja Čaušeskua.

Posle nekoliko decenija vlasti jednopartjskog sistema u Rumuniji su održani i prvi izbori, a zemlja je počela da ulazi u proces tranzicije i sa zapada je počeo da pristiže neophodan kapital. Medjutim, više od deset godina kasnije mnogi Rumuni žale za čaušeskovim vremenima. Svake godine na njegov rođendan sve više ljudi odlazi na mesto gde je sahranjen kako bi ga oplakalo, pri tome govoreći da je u to vreme bilo bolje. Neki kažu možda smo bili siromašni, ali niko nije bio toliko siromašan da nije imao da jede. Dok drugi opet tvrde, u Čaušeskovo vreme smo imali prazne prodavnice, a sad imamo puneali nemamo para da bilo šta kupimo. Granica izmedju bogatih i siromašnih je nestala, a srednji sloj skoro da i ne postoji. Inostranih investicija kojih je u prvo vreme bilo puno, sada skoro i nema pa usled toga privreda sve više posustaje i sve teže može da prati konkurenciju. Dok su početkom devedesetih mladi govorili da neće da idu napolje, nadajući se boljim vremenima za nekoliko godina, sada je sasvim normalno da nakon fakulteta uzmu pasoš i odu u neku od zapadnih zemalja. Sve u svemu, Rumuni su dobili mnoga prava koja nisu imali u komunističkom periodu, ali sa druge strane ekonomski situacija nije ništa bolja od one nakon revolucije.

Možda Rumunija nije najbolji primer zemlje koja je ili je još uvek u procesu tranzicije, ali je verovatno najbolji primer onoga što čeka Jugoslaviju ukoliko političari nastave da rade stavri koje su radili prethodnih deset meseci, a to je skoro ništa. Od konstituisanja skupštine Republike Srbije u februaru mesecu pa do sada nijedan sistemski zakon nije donesen, a istovremeno promenjen je jako mali broj ljudi koji su upravljali policijom i sudstvom u vreme bivšeg režima. U ekonomskoj sferi mada statistički podaci pokazuju da je plata duplo veća i da je inflacija zaustavljena na nivo od 30 posto godišnje, cene svih proizvoda su skočile za tri do četiri puta i sve manje ljudi kupuje stvari koje nisu neophodne za svakodnevni život.

Medjutim, i pored svega ljudi veruju da je sve to neophodno kako bi im za nekoliko godina bilo bolje, što se može videti iz anketa gde sve više mladih ljudi kaže da ne planira da se iseli u inostranstvo. Ipak, nada u bolje sutra je svakim danom sve manja. Glavni razlog tome su političari koji su umesto Miloševićevih ljudi seli na važne funkcije. Umesto da rade nešto, oni se svakodnevno svadjaju oko toga ko ima veću podršku u narodu i samim tim pravo da ima najveći uticaj u vlasti. Pri tome političari u Srbiji su zaboravili da nisu bogom dani da vladaju i da se tu nalaze jer je preko četiri miliona ljudi na izborima 24. septembra 2000. godine glasalo protiv Miloševića, a ne za njih i da je oko milion ljudi 5. oktobra u Beogradu rušilo jedan režim, a ne njih dovodilo na vlast. Da ljudi u Srbiji još imaju snage, vere i želju da se bore za bolje sutra govori i rečenica jednog momka koju je izgovorio u anketi za jednu lokalnu radio-stanici u Novom Sadu, ”Ako bude trebalo ponovo ću ići u Beograd i ove nove isterati napolje vatrom kao što sam i prethodne”.

SANDRA ADAM i **ŽARKO BOGOSAVLJEVIĆ**
Radio Novi Sad Radio 021 Novi Sad

EURO IS COMING !

U svih 12 zemalja članica Evropske Unije, od početka naredne godine prestaju da važe nacionalne valute i uvodi se jedinstvena moneta - euro. Rok za zamenu je od 1. januara do 28. februara naredne godine, a nakon isteka tog roka, zamena ce biti moguća samo u centralnim bankama zemalja Evropske Unije. Kako se novac koji će biti menjan ne nalazi samo u Evropskoj uniji, nego i u državama izvan te organizacije, uveliko su počele pripreme za obavljanje tog posla.

U Jugoslaviji već nekoliko nedelja centralana banka obavlja pripreme kako bi ovaj posao bio obavljan što brže. Najavljeno je da će zamena novčanica u vrednosti od oko dve milijarde maraka, koliko procenjuju finasijski eksperiti da kod sebe drže gradjani, biti obavljena u bankama, menjačnicama i poštama. Kampanja koja bi trebalo da gradjane upozna sa mogućnostima zamene novčanica koje potiču iz Evropske unije još nije zvanično počela, ali se mediji već uveliko bave tom temom. Pa je tako Narodna banka Jugoslavije saopštila, odnosno preporučila gradjanima da bi bilo najbolje da novac stave na štednju u banke i da na taj način bez plaćanja ikakve provizije zamene novac zemalja Evropske unije u euro. Medjutim, prve ankete sa gradjanima su pokazale da narod nema povrenja u banke i da su još sveža sećanja na oduzimanje devizne štednje iz banaa od strane bivšeg režima, kao i na veliku pljačku izvedenu uz pomoć takozvanih piramidalnih banaka. Takođe, narod Srbije ima takav mentalitet da više voli da novac drži ispod jastuka nego u banci, što pokazuju i podaci da je u poslednjih nekoliko nedelja porasao interesovanje za kupovinu dolara u menjačnicama i bankama. Kako god bilo bankari i Narodna banka Jugoslavije se nadaju da će uspeti da nakon ovog posla povrate poverenje gradjana u te finasijske institucije.

U Rumuniji je situacija sliča, s tom razlikom što centralna banka nije još pokrenula kampanju obaveštavanja naroda o zameni novca i za sada se ne zna kada će to biti uradjeno. Medjutim, glavni problem nije to što će možda deo naroda ostati bez uštedjevine, već to što može doći do pranja novca. Naime, mediji u Jugoslaviji poslednjih dana upozoravaju da bi zamena novčanica mogla biti iskorišćena za pranje novca. Razlog je obećanje Narodne banke Jugoslavije da će svako moći da zameni koliko hoće novca bez ikakve provere porekla istog. Znajući da je poslednjih godina veliki broj novih bogataša do para došao na nelegalan način, proces zamene zapadnoevropskih valuta za evro može biti iskorišćen za pranje novca. Kako je ista situacija i u Rumuniji, a znajući da kriminalci u svim državama isto razmišljaju državni organi bi morali da ipak uvedu neku vrstu kontrole. Pošto u Rumuniji već postoji zakon uperen protiv pranja novca, jugoslovenski organi bi morali da vrlo brzo urade isto. Na kraju spomenimo i da će se za 100 nemačkih maraka dobiti 51,13 eura.

ŽARKO BOGOSAVLJEVIĆ
Radio 021 Novi Sad

Pag. 1→ LOŠA POLITIKA ZNAČILOŠE INVESTICIJE

Medjutim, ni do danas mnoge od tih država nisu uspele da se oporave od prvog susreta sa kapitalizmom. Kako svaka zemlja ili kompanija želi da svoje proizvode prodaje u inostranstvu i pri tome ima što manje konkurencije, zapadne države su smislile odličan način da eliminišu konkurenciju Istočne Evrope. Naime, u narednih nekoliko godina mnoge kompanije iz Zapadne Evrope i Sjedinjenih Američkih Država su otkupile fabrike i ostale privredne subjekte u zemljama bivšeg komunističkog bloka uz priču da će ih unaprediti, ali umesto toga oni su zatvorili iste ili od njih napravili manje ekspoziture svojih fabrika. Usled toga širom Istočne Evrope svaki putnik može videti na desetine praznih fabrika ili kosture nikada završenih zgrada koje su započete dok su strane kompanije još uvek obećavale ulaganja. Naravno nisu za sve propale investicije krivi stranci, jer gledajući sve ukupno više pogrešnih poteza su imali državni organi. Kao prvo dozvoljavali su stranim kompanijama da kupuju šta god žele, pri tome ne proveravajući kakve će dugoročne efekte imati takvi potezi. Takođe, ljudi na vlasti su sredstva koja su dolazila od prodaje nekada velikih preduzeća usmeravali na pogrešnu stranu. Umesto gradnje novih fabika ili jednostavno stvaranja novih radnih mesta, novac je korišćen za jednokratna očuvanja socijalnog mira medju stanovništvom. Naravno ponegde je započeta i izgradnja nekih objekata, ali odjedanput stranci su prestali da ulažu ili kupuju privredne subjekte u tim zemljama i država je ostala bez jednog od velikih izvora prihoda. Neke zemlje su uspele da se oporave od toga, ali širom Istočne Evrope su ostali tragovi loših poteza. Poslednja zemlja koja je ušla u proces tranzicije je Jugoslavija i za sada državni organi čine iste pogrešne poteze kao i njihove kolege iz zemalja koje su već izašle iz tog procesa. Tako je već prodato ili zatvoreno nekoliko vrlo važnih privrednih subjekata. Naprimer, jedina fabrika automobila je skoro zatvorena, a za nekoliko meseci to očekuje i jedinu fabriku cementa u Jugoslaviji.

Takođe organi vlasti nisu započeli ni realizaciju ni jednog važnog projekta i novac koji dobijaju iz inostranstva za sada jedino koriste za očuvanja kakvog takvog socijalnog mira. Ukoliko uskoro ne krenu pravim putem, a da bi videli kako to izgleda dovoljno je da razgovaraju sa najbližim komšijama, rumunskim, bugarskim ili madjarskim političarima, može se dogoditi da Jugoslavija postane još siromašnija i da se nikad ne vrati na nivo razvoja koji je imala krajem osamdesetih godina prošlog veka.

ŽARKO BOGOSAVLJEVIĆ
Radio 021 Novi Sad